

LIETUVOS RESPUBLIKOS VERTYBINIŲ POPIERIŲ KOMISIJA

NUOMONĖ DĖL LIETUVOS CENTRINIO VERTYBINIŲ POPIERIŲ DEPOZITORIUO TEISĖS TVARKYTI ASMENINES PENSIJŲ SĄSKAITAS

2007 m. rugpjūčio 28 d.

Vilnius

Atsižvelgdama į vis dažnėjančius rinkos dalyvių paklausimus dėl galimybės deleguoti asmeninių pensijų ir investicinių fondų dalyvių sąskaitų tvarkymo funkciją kitiems asmenims nei bankui-depozitoriumui bei į tai, kad šiuo metu galiojanti praktika, pagal kurią valdymo įmonės depozitoriumu dažniausiai renkasi tik tos pačios finansų grupės bankus, suponuoja valdymo įmonių, veikiančių ne finansinės grupės viduje, nepasitikėjimą bankais-„konkurentais“, Vertybinių popierių komisija (toliau tekste – Komisija) pateikia savo nuomonę dėl galimybės deleguoti asmeninių sąskaitų tvarkymo funkciją Lietuvos centriniam vertybinių popierių depozitoriumui (toliau – LCVPD).

Asmeninių dalyvių sąskaitų tvarkymas – valdymo įmonės, veikiančios pagal Papildomo savanoriško pensijų kaupimo įstatymą (toliau – PSPKĮ) arba Kolektyvinio investavimo subjektų įstatymą (toliau – KISĮ) funkcija (PSPKĮ 3 str. 4 d. 2 p. ir KISĮ 4 str. 1 d. 5 p.).

Aukščiau minėti įstatymai leidžia valdymo įmonėms perleisti dalį savo funkcijų kitai *įmonei, turinčiai teisę teikti atitinkamas paslaugas* tais atvejais, jeigu toks pavedimas atitinka įstatymų numatytas sąlygas, t.y. tai netrukdytų prižiūrėti valdymo įmonę ir nepakenktų dalyvių interesams, valdymo įmonės vadovai visada gali stebėti įgaliojotinio veiklą ir kai to reikia dalyvių interesams, duoti įgaliojotiniui papildomų nurodymų arba panaikinti įgaliojimą, įgaliojotinis yra *kvalifikuotas ir gali atlikti nurodytas funkcijas* (PSPKĮ 10 str. ir KISĮ 11 str.).

Praktikoje valdymo įmonės neretai deleguoja šią funkciją komerciniams bankams–depozitoriumams. Pagrindinė tokios praktikos priežastis yra sudėtinga apskaitos sistema, kuri daugeliui valdymo įmonių yra neprieinama dėl savo brangumo ir sudėtingumo.

Pažymėtina, kad asmeninių dalyvių sąskaitų tvarkymo funkcijos jokių būdu negalima sutapatinti su depozitoriumo vykdoma *turto apskaitos funkcija*. Pagal PSPKĮ ir KISĮ turto apskaitos funkcija yra išimtinė depozitoriumo, kuriuo gali būti tik Lietuvos Respublikoje buveinę arba padalinį turintis bankas, turintis teisę teikti investicines paslaugas, funkcija.

Kadangi praktikoje valdymo įmonės, siekdamos išsaugoti klientų – pensijų ar investicinių fondų dalyvių – sąrašų konfidencialumą, depozitoriumu tendencingai renkasi tik tos pačios finansų grupės bankus, kyla valdymo įmonių, veikiančių ne finansinės grupės viduje, klientų sąrašų konfidencialumo išsaugojimo problema.

Šiuo atveju vienas iš problemos sprendimo variantų galėtų būti asmeninių sąskaitų tvarkymo funkcijos delegavimas kitam subjektui atitinkančiam įstatymų keliamus reikalavimus, visų pirma galinčiam atlikti minėtą funkciją.

Finansinių priemonių rinkų įstatymas (toliau – FPRĮ) pateikia baigtinį subjektų, turinčių teisę atidaryti ir tvarkyti finansinių priemonių asmenines sąskaitas, sąrašą. Tinkamais subjektais laikomos finansų maklerio įmonės, licencijuotos kredito įstaigos ir Centrinis depozitoriumas (FPRĮ 65 str. 1 dalis).

Tokiu būdu, remiantis FPRĮ nuostatomis, asmeninių sąskaitų tvarkymas galėtų būti deleguojamas būtent LCVPD, tuomet, kai valdymo įmonė nevykdo šios funkcijos pati.

- 1) LCVPD veiklą reglamentuojantys teisės aktai suteikia LCVPD teisę tvarkyti asmenines sąskaitas.

LIETUVOS RESPUBLIKOS VERTYBINIŲ POPIERIŲ KOMISIJA

FPRĮ, reguliuojantis LCVPD veiklą, nustatantis jo teises ir pareigas numato LCVPD pareigą atidaryti sąskaitų tvarkytojų bei *asmenines finansinių priemonių sąskaitas ir jas tvarkyti* (FPRĮ 68 str. 1 d. 3 p.) bei teisę teikti sąskaitų tvarkytojams kitas su finansinių priemonių ir jų apyvartos apskaita bei atsiskaitymais susijusias funkcijas (FPRĮ 68 str. 2 d. 3 p.), o LCVPD įstatų 3 dalis „Veiklos tikslai ir ūkinės veiklos pobūdis“ papildomai numato LCVPD teisę užsiimti ir kita įstatymų nedraudžiama veikla (3.2. punktas).

Nors FPRĮ nuostatos, reglamentuojančios LCVPD veiklą, ekspresyviai nenumato galimybės tvarkyti asmenines pensijų sąskaitas, ši funkcija LCVPD galėtų būti pavesta pagal analogiją.

Tokią poziciją pagrindžia tai, jog kolektyvinių investavimo subjektų vienetai/akcijos patenka į FPRĮ pateiktą finansinių priemonių sąrašą, o pensijų ir investiciniai fondai yra labai panašūs produktai savo esme. Be to, KISĮ ir PSPKĮ numatytas apskaitos vienetų tvarkymo reglamentavimas yra absoliučiai vienodas: tiek investicinio fondo, tiek ir pensijų fondo turtas priklauso šių fondų dalyviams bendrąja nuosavybės teise (PSPKĮ 2 str. 15 d., KISĮ 2 str. 9 d.); dalyviui priklausantys apskaitos vienetai yra žymimi įrašais fondų dalyvių vardu atidarytose asmeninėse sąskaitose. Taigi pensijų fondų vienetų apskaitos sistema yra analogiška investicinių fondų vienetų apskaitai.

- 2) LCVPD, kaip asmeninių vertybinių popierių sąskaitų tvarkytojas, yra prižiūrimas Vertybinių popierių komisijos ir atitinka kitas PSPKĮ ir KISĮ numatytas sąlygas, keliamas įmonei, galinčiai perimti dalį valdymo įmonės funkcijų.
- 3) Taip pat pažymėtina tai, jog nėra pagrindo įtarti, kad galėtų kilti konfliktas tarp VĮ ar investicinių ar pensijų fondų dalyvių ir LCVPD. Netgi atvirkščiai, valdymo įmonės labiau pasitikės LCVPD kaip asmeninių sąskaitų tvarkytoju nei banku-konkurentu.
- 4) Valdymo įmonės funkcijos delegavimas, atitinkantis aukščiau minėtų įstatymų nuostatas, neprieštarauja Europos Sąjungos teisės aktų reikalavimams.

Pažymėtina ir tai, jog valdymo įmonė, ketinanti perleisti savo funkcijas kitam subjektui, privalo apie tai informuoti Vertybinių popierių komisiją bei atitinkamų fondų – pensijų ar investicinių – dalyvius.

Valdymo įmonė, veikianti pagal PSPKĮ ir ketinanti deleguoti dalį savo funkcijų kitai įmonei, turinčiai teisę teikti atitinkamas paslaugas, privalo gauti išankstinį Komisijos leidimą (PSPKĮ 10 str. 1 d. ir 12 str. 1 d. 8 p.). Be to, valdymo įmonė privalo nurodyti konkretaus pensijų fondo taisyklėse, kokias funkcijas leista pavesti atlikti kitai įmonei (PSPKĮ 10 str. 1 d. 6 p.).

Valdymo įmonei, veikiančiai pagal KISĮ, išankstinis Komisijos leidimas nereikalingas. Tačiau valdymo įmonė apie funkcijų delegavimą privalo nedelsiant pranešti Komisijai (KISĮ 11 str. 1 d.), o funkcijų, kurias valdymo įmonė ketina deleguoti, sąrašas privalo būti paskelbtas jos prospekte (KISĮ 11 str. 2 d. 6 p.).

Dėl papildomos informacijos šioje nuomonėje išdėstytais klausimais galite kreiptis į Vertybinių popierių komisijos Investicijų valdymo skyriaus vyriausiąją specialistę Giedrę Plentaite tel. 271-49-38 arba el. paštu gplentaite@vpk.lt.

Vertybinių popierių komisijos
pirmininkė

Vilija Nausėdaitė